

Aan:

Betreft: informatie over gezondheidsrisico's van Wifi op school

april 2015

Geachte heer, mevrouw,

U ontvangt hierbij het gevraagde achtergrondmateriaal over gezondheidsrisico's van Wifi en elektromagnetische velden.

Officiële publicaties van overheden:

- 1) Het [Kennisbericht Elektrogevoeligheid](#), dat op 19 april 2012 is uitgebracht door het Kennisplatform EMV en Gezondheid - officieel adviesorgaan voor de Nederlandse overheid. Hoewel de oorzaak van elektrogevoeligheid niet eenduidig is vastgesteld, wordt het bestaan van de klachten erkend. Aan elektrogevoeligen wordt geadviseerd om DECT-telefoons en Wifi te vermijden.
- 2) [Kennisbericht EMV op het werk](#), in feb. 2012 uitgebracht door het Kennisplatform EMV en Gezondheid. Zie bladzijde 7, alinea boven hoofdstuk 5 over tips op de werkplek. Deze tips zijn ook van toepassing op schoolsituaties.
- 3) [Resolutie van het Europees Parlement](#) van 2 april 2009 over gezondheidsrisico's in verband met elektromagnetische velden.
- 4) [Advies van de Raad van Europa](#) over gezondheidsrisico's in verband met elektromagnetische velden. Op 6 mei 2011 publiceerde de Commissie voor Milieu, Landbouw en Regionale Zaken van de Raad van Europa een rapport over de gevaren voor de volksgezondheid van elektromagnetische velden. De commissie roept op tot verlaging van de blootstellingslimieten, raadt aan alle draadloze apparatuur uit klaslokalen te verwijderen en wil dat speciale maatregelen getroffen worden om elektrogevoelige personen te beschermen, onder meer door het instellen van witte (stralingsvrije) zones.
- 5) [WHO Factsheet nr 296](#) Electromagnetic fields and public health (Dec. 2005). Het officiële standpunt van de WHO t.a.v. elektrogevoeligheid. Het is de koepelorganisatie van de Nederlandse Gezondheidsraad.
- 6) Kijk op de Canadese site van [Safe in Schools](#), met een overzicht van voorzorgsmaatregelen die landen om ons heen genomen hebben t.a.v. blootstelling aan straling (bij kinderen).
- 7) Ook een actuele compilatie van wereldwijde voorzorgsmaatregelen op <http://www.stopumts.nl/pdf/Compilatie-RF-straling-feb-2015.pdf>.

Wetenschappelijke publicaties over elektromagnetische velden, waaronder Wifi:

- 8) [Genuis S. en C.T. Lipp 2012](#). *Electromagnetic hypersensitivity: Fact or fiction?* Sci Total Environ. 414:103-12. Duidelijk en genuanceerd, Nederlandse vertaling.
- 9) [Johansson O. Electrohypersensitivity](#): *State-of-the-Art of a Functional Impairment*. Electromag Biol Med, 25: 245-258 (2006). Beschrijving van het verschijnsel elektrohypersensitiviteit. In Zweden is EHS erkend als 'functionele beperking'.
- 10) [BioInitiative Working Group](#). *BioInitiative. A rationale for biologically based exposure standards for low-intensity electromagnetic radiation* (2012). Meest complete literatuurstudie over biologische effecten van elektromagnetische velden (EMV).
- 11) [H. Hutter et al.](#) *'Subjective symptoms, sleeping problems, and cognitive performance in subjects living near mobile phone base stations'* (2006). Hutter enquêteerde mensen en mat de stralingsbelasting van zendmasten in hun slaapkamer. Daarnaast nam hij een serie cognitieve tests af. Conclusie: er is een statistisch verband tussen de stralingsbelasting en het ondervinden van hoofdpijn/migraine en concentratieproblemen bij de proefpersonen.
- 12) Website van [Magda Havas \(PhD\)](#). Zij is een gerenommeerd onderzoeker op gebied van gezondheidseffecten van EMV in Canada. Ook t.a.v. kinderen heeft zij uitspraken gedaan. Zie het rapport van het ICEMS (2010): ['Non-thermal effects and mechanisms of interaction between electromagnetic fields and living matter'](#) Zie het gearceerde tekstdeel blz. 273 over hartritmestoringen en velden door DECT-telefoons en Wifi.
- 13) Rapport van de Citizens for Safe Technology 'Our children, our Future, our Responsibility' (2011): [Wireless Technologies – an Urgent National and Global Emergency](#). Gezondheidsrisico's van Wifi bij kinderen. C4ST is een onafhankelijke Canadese maatschappelijke organisatie van ouders en scholen die zich zorgen maakt over draadloze technieken bij kinderen. Vele wetenschappelijke bronvermeldingen.
- 14) Overzicht van de maatschappelijke organisatie [Wifi in schools](#); wetenschappelijke studies over gezondheidsrisico's van Wifi op scholen, kinderdagverblijven en voortgezet onderwijs in Engeland. Vele bronvermeldingen.
- 15) [Want to Know.nl](#). Bronvermelding van 34 onderzoeken die aantonen dat hoogfrequente EMV schadelijk kunnen zijn. Hoewel de site een alternatieve insteek kiest, zijn de referenties relevant.

Bronnen op Youtube:

- 16) Korte clip van Netwerk: Nederlandse [huisartsen en EHS](#) van 4 aug. 2009.
- 17) Hoe zit het met straling en tablets? In deze heldere clip van het Australische ARPANSA wordt de problematiek van elektromagnetische velden in 10 minuten uitgelegd. [Safe & Smart 4 r kids](#) (17 aug.2013).
- 18) Safeschool: Kinderen krijgen gezondheidsklachten door Wifi op school: [Children speak out on Wifi-symptoms](#) (23 sep. 2010).

- 19) [Reportage van 14 minuten](#) van de Canadese nieuwszender 16:9 over gezondheidsklachten van kinderen op school door WiFi. De norm voor blootstelling aan EMV's in Canada is vergelijkbaar met die in Nederland (17 okt. 2010).
- 20) Voordracht van dr. Dietrich Klinghardt MD, PhD, [Smart meters and EMR – The Health Crises of our time](#). Elektromagnetische velden zijn waarschijnlijk oorzaak van vele chronische ziekten, met name bij kinderen. 43 min. (2011).
- 21) Video vanuit het Kennisplatform EMV over elektrogevoeligheid, wat het is en hoe mensen ermee om zouden kunnen gaan. Vier personen komen aan het woord die ieder hun eigen gezichtspunt hebben (2013):
<https://www.youtube.com/watch?v=DUAB3wlnZZ8>

Overig:

- 22) Artikel in de New York Times (22/10/2011): [A Silicon Valley School that doesn't compute](#). Afdelingshoofden van bedrijven als Google, Yahoo eBay in Silicon Valley sturen hun kinderen naar scholen zonder computers en draadloos internet.
- 23) Uitzending van [Zembla 'Ziek van je mobieltje'](#) van 1 juni 2012. Gevaren van elektromagnetische velden. Met name over tumoren van mobiel bellen, gekleurde uitkomsten van onderzoeken en de controversiële houding van de Nederlandse overheid.
- 24) [Reportage van RTV Oost](#). Internetten via Wifi-netwerken wordt in de toekomst lastig. In opdracht van het Agentschap Telecom heeft de Universiteit in Twente onderzoek gedaan naar de toekomst van het draadloze netwerk. Omdat apparaten, maar ook draadloze netwerken zelf gebruik maken van de bandbreedte van Wifi, werkt Wifi minder goed naarmate er meer netwerken zijn. (7 juni 2012).

Boeken:

- 25) Lees meer over de andere kanten van tablets op school in het boek '**Digitale dementie**' van psychiater dr. Manfred Spitzer. ISBN 9789045024332. (26 juni 2013). Spitzer prikt de mythe door van het leren met tablets. Hij beschrijft de onbekende en onherstelbare schade die kinderen oplopen door het teveel tijd doorbrengen achter pc's, tablets en mobiele telefoon. Hij baseert zijn uitspraken op meer dan 400 wetenschappelijke publicaties.
- 26) '**Elektrostress Handboek - Leren omgaan met ziekmakende elektromagnetische velden**' van dr. H. Schooneveld (april 2014). Technische, biologische en medische aspecten van elektromagnetische velden worden belicht. Verder praktische tips hoe velden zijn te vermijden. Kijk op:
www.stichtingehs.nl/Elektrostress-handboek

Website stichting EHS:

Vanaf de website van de [Stichting EHS](#) zijn onder andere een algemene folder over '[Elektrostress](#)' en de actiefolder '[Wifi op school...pak de draad weer op](#)' te downloaden.

Kent u mensen (leerlingen of leerkrachten) met EHS-klachten? Laat deze hun klachten [melden](#) via de website. Met de meldingen zijn wij beter in staat de belangen van elektrogevoeligen te behartigen bij overheden, medische instanties en onderzoeksinstituten. Daarnaast geldt: hoe eerder mensen EHS-klachten op het spoor zijn en maatregelen treffen, hoe korter de weg naar herstel.

Mocht u specifieke vragen hebben t.a.v. Wifi op uw scholen; wij kunnen doorverwijzen naar deskundige technisch EMV-meetspecialisten.